

Universiteit Utrecht

De kracht van preventieve samenwerking:

De Buurtsportcoach als schakel tussen onderwijs, jeugdhulp en sport?

Naam: Gerina Ruizendaal BSc.

Studentnummer: 5952956

Master: Youth, Education and Society

Organisatie: Gemeente Bunschoten

Stagebegeleider: Drs. Dienne van Dijk

Begeleider Universiteit: Dr. Monique van Londen

Tweede beoordelaar: Asli Ünlüsoy MSc.

Aantal woorden: 8740

Samenvatting

In Bunschoten is evenals in de rest van Nederland een stijging van het jeugdhulpgebruik sinds de decentralisatie van de Jeugdwet. Het doel van dit onderzoek is om te kijken hoe Buurtsportcoachregeling effect kan hebben op terugdringen van het jeugdhulpgebruik. Daarbij is specifiek de preventieve werking van het ontwikkelen van psychosociale vaardigheden bij kinderen tot 12 jaar en de rol van de daarin de Buurtsportcoach (BSC) onderzocht. Ook de kracht van preventieve samenwerking tussen de BSCs, het onderwijs en de jeugdhulp en de regierol van de gemeente is onderzocht. Er is een kwalitatief Delphi-onderzoek gedaan waarbij 15 professionals (5 Buurtsportcoaches, 6 jeugdhulpprofessional en 4 onderwijsprofessional) zijn geïnterviewd en zijn 2 verdiepende focusgroepen. Uit de resultaten bleek dat de BSCs meer kunnen inzetten op psychosociale ontwikkeling. Door krachten te bundelen van de jeugdhulp en de buurtsportcoaches kunnen preventieve activiteiten uitgevoerd worden. Om het grootste effect te behalen is een gezamenlijke preventieve aanpak nodig. Om dat te bereiken is een lang termijnplan nodig en sturing vanuit de gemeente.

Sleutelwoorden: Buurtsportcoachregeling, psychosociale ontwikkeling, preventie, samenwerking

Abstract

Just like in the rest of the Netherlands there is an increase of the youth care costs in Bunschoten since the decentralisation of the Youth law. The aim of this study is to find out if the neighbourhood sport coaches (NSC) could play a preventive role to reduce the youth care use. There is attention in this study for the preventive effect of developing psychosocial skills through NSCs. Besides, the strength of preventive collaboration between the NSCs, education and youth care and the directing role of the municipality are researched. A qualitative Delphi-research is carried out with 15 professionals (5 NSCs, 6 youth care professionals and 3 education professionals) are interviewed and 2 in-depth focusgroups. In the results appeared that the NSCs could have more influence on the development of psychosocial skills of children. In addition, by combining forces between the NCS and the youth care preventive activities could be carried out. For the biggest effect a joint preventive approach through collaboration with all the professionals is needed. To reach this a long-term plan and direction from the municipality is required.

Keywords: neighbourhood sport coaches, psychosocial skills, prevention, collaboration

De kracht van preventieve samenwerking

Na de decentralisatie door de invoering van de Jeugdwet in 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor alle jeugdhulp die geboden wordt. Landelijk is het aantal jongeren in de jeugdhulp sindsdien gestegen met 18,5% (CBS, 2020). In de gemeente Bunschoten zijn ook de jeugdhulpkosten afgelopen vijf jaar met 20% gestegen en deze stijging zal naar verwachting doorzetten (Gemeente Bunschoten, 2020). De Jeugdwet (2015) stelt, dat het gemeentelijk beleid gericht moet zijn op vroegsignalering van opgroei problemen en op een laagdrempelige en herkenbare manier aanbieden van jeugdhulp. De gemeente Bunschoten maakt gebruik van de Buurtsportcoachregeling (BSC-regeling) en stelt de vraag welke potentie deze regeling heeft om opgroei problemen vroeg te signaleren en laagdrempelig jeugdhulp in te zetten. De BSC-regeling bestaat sinds 2012 om fysieke activiteit te stimuleren en sport met andere sectoren zoals de jeugdhulp, te verbinden. (Leenaars, 2017; Leenaars, Smit, Wagemakers, Molleman & Koelen, 2018). De gemeente heeft zeggenschap over de BSC-regeling, evenals over de jeugdhulp.

Deze sportactiviteiten binnen de BSC-regeling dragen niet zomaar bij aan preventie en reductie van het jeugdhulpgebruik. Daarvoor moet gekeken worden naar de onderliggende mechanismen die plaatsvinden tijdens sport en naar de samenwerking met jeugdhulp en onderwijs. Daarnaast is de rol van de gemeente en beleid met betrekking tot zowel de BSC-regeling als jeugdhulp belangrijk, omdat de gemeente zeggenschap heeft over beide voorzieningen. De onderzoeksvraag luidt hierbij: *In hoeverre en onder welke condities kan de Buurtsportcoachregeling in de gemeente Bunschoten effectiever bijdragen aan enerzijds een optimale psychosociale ontwikkeling van kinderen via sport en anderzijds aan reductie van jeugdhulpgebruik via optimale preventieve samenwerking met jeugdhulp en onderwijs?*

Theoretisch kader

Psychosociale ontwikkeling door sport

Psychosociale vaardigheden hebben effect op de gezondheid van kinderen, omdat gezondheid niet alleen de afwezigheid van ziekte omvat, maar ook de psychosociale competenties die een persoon nodig heeft om met de uitdagingen van het dagelijkse leven om te gaan (World Health Organisation [WHO], 1997). Volgens de WHO (1997) is gezondheid de vaardigheid van een persoon om een bepaalde staat van welzijn te behouden en tegelijkertijd adaptief en positief gedrag te laten zien tijdens interactie met de omgeving. Dit zijn vaardigheden zoals samenwerken, probleem oplossen, pro-sociaal gedrag en het maken van vrienden (Opstoel et al., 2019).

Sport kan een rol spelen in het ontwikkelen van psychosociale vaardigheden, want kinderen die participeren in sport laten meer leiderschap, pro-sociaal, en probleemoplossend gedrag zien (Breedveld, Bruining, Van Dorsselaer, Mombarg, & Nootebos, 2010; Opstoel et al., 2019). Daarnaast hebben deze kinderen een stijgend gevoel van eigenwaarde (Breedveld et al., 2010), meer

zelfvertrouwen, betere sociale vaardigheden en minder last van depressieve symptomen dan kinderen die niet sporten (Eime, Young, Harvey, Charity & Payne, 2013). Verder hebben kinderen veel sociale voordelen door sport, zoals het maken van vrienden, teamwerk, verantwoordelijkheid nemen en een hoger empathisch vermogen (Bailey et al., 2006; Eime et al., 2013). Op de lange termijn kan door het ontwikkelen van psychosociale vaardigheden problematiek zoals depressie en criminaliteit tegengegaan worden (Bailey et al., 2006).

Pedagogische vaardigheden en het pedagogisch klimaat

Volgens het onderzoek van Bodey, Schaumleffel, Zakrajsek & Joseph, (2009) kan een kind verschillende vaardigheden leren door sport, maar dit is geen vanzelfsprekend bijkomend effect. Om kinderen te laten participeren en profiteren van sport moet gekeken worden naar de onderliggende mechanismen die plaatsvinden tijdens sport (Super, Hermens, Verkooijen, & Koelen, 2014). De ontwikkeling van psychosociale competenties vraagt om bepaalde vaardigheden van de sportcoach en voldoende pedagogische kennis die niet elke sportcoach heeft (Duijvestijn, 2014).

Om psychosociale vaardigheden te ontwikkelen is het belangrijk dat dit doelbewust aangeleerd wordt door de sportcoach en er aandacht is hoe deze vaardigheden in niet-sportgerelateerde omgevingen gebruikt kan worden (Bodey et al., 2009; Gould & Carson, 2008). Daarnaast is het van belang dat de coach door middel van pedagogische kennis een plan maakt voor die vaardigheden die deze het kind wil laten ontwikkelen (Bodey et al., 2009). De manier waarop deze vaardigheden worden aangeleerd speelt een rol in de ontwikkeling van psychosociale vaardigheden. Deze psychosociale vaardigheden worden aangeleerd door demonstratie, nadoen en het systematisch blijven oefenen (Gould & Carson, 2008). Voor kinderen met gedragsproblemen is het moeilijker om de bovengenoemde psychosociale vaardigheden te ontwikkelen (Breedveld et al., 2010). Deze kinderen hebben vaak een lager gevoel van eigenwaarde wat verslechtert door sport als hier niet goed mee omgegaan wordt.

Naast pedagogische vaardigheden is het belangrijk dat de coach een pedagogisch sportklimaat kan creëren (Bailey et al., 2006; Bodey et al., 2009; Breedveld et al., 2010; Hermens, de Langen, Verkooijen, & Koelen, 2017). Het pedagogisch klimaat omvat de contextuele en pedagogische omstandigheden tijdens de sportles (Bailey et al., 2006). Door een positief pedagogisch klimaat wordt de sportdeelname van een kind duurzamer (Breedveld et al., 2010; Tiessen-Raaphorst, Woittiez, Vonk & Pulles, 2019). Om een positief pedagogisch klimaat te creëren is een goed opgeleide sportcoach nodig en een pro-sociaal team (Breedveld et al., 2010), evenals een positieve band tussen de coach en het kind (Breedveld et al., 2010; Holt, Kingsley, Tink en Scherer 2013).

Buurtsportcoach preventief inzetten

Bij preventie effectief spelen beschermende- en risicofactoren een belangrijke rol (Weissberg, Kumpfer & Seligman, 2003). Beschermende factoren zorgen ervoor dat kinderen na een daling in hun

welzijn veerkrachtig zijn om verder te gaan in hun ontwikkeling. Die aandacht voor beschermende factoren kan risico's compenseren, wat meer kans geeft op een duurzaam resultaat (Van Yperen, van de Maat, & Prakken, 2019). Sport kan een beschermende factor zijn, omdat dit de kans op risicovol gedrag vermindert, vaardigheden helpt ontwikkelen en zelfvertrouwen geeft. Daarnaast is volgens Weissberg en collega's (2003) een lange termijn belangrijk voor effectieve preventie en is het belangrijk dat de personen die de interventie organiseren voldoende pedagogische vaardigheden hebben.

Naast dat sport een beschermende factor is, kan tijdens een sportles probleemgedrag vroeg opgemerkt en aangepakt worden door de sportcoach (Duijvestijn, 2014). Leenaars en collega's (2018) stelden dat de Buurtsportcoach (BSC) een doorverwijzende rol heeft. Die versterkte preventie door stimuleren van psychosociale ontwikkeling en vroegsignalering kan uiteindelijk tot kostenbesparing leiden, omdat door preventie minder intensieve en dure jeugdhulp nodig is (Van Yperen et al., 2019).

Belang van integrale samenwerking bij preventie

Uit het Nationaal sportakkoord (2018) blijkt dat de BSCs de samenwerking tussen relevante lokale partijen kan versterken. Vanuit het ministerie van VWS hebben de BSCs de opdracht gekregen om sport en bewegen te stimuleren, maar daarnaast ook de sportsector te verbinden aan tenminste één andere sector (Leenaars, 2017). Daarbij werd gesteld dat de BSC bij volwassenen een bemiddelende, doorverwijzende en organiserende rol heeft tussen sport en zorg. Als deze bemiddeling effectief ingezet wordt kan de BSC ook een vogelperspectief nemen over de omgeving van een kind (Leenaars, 2017). Overzicht krijgen over de omgeving van een kind vraagt wel om samenwerking met andere professionals naast de sportsector die betrokken zijn bij een kind.

Het is nodig om de familie, school, samenleving, zorg en beleid te betrekken bij het vormen van een effectief preventieprogramma (Fraser-Thomas, Côte & Deakin; 2005; Moritsugu, Vera, Wong, & Grover Duffy, 2014; Weissberg et al., 2003). Geïntegreerde samenwerking rondom mentale gezondheid zorgt voor het tegengaan van belemmeringen, verbeterde kwaliteit van de hulp en het verlagen van zorgkosten (Lyon et al., 2016). Bovendien is het belangrijk dat een preventieprogramma voor de lange termijn is (Weissberg et al., 2003).

Samenwerking BSC en onderwijs

Om de rol van de BSC als bemiddelaar en doorverwijzer te optimaliseren is naast samenwerking met de jeugdhulp ook samenwerking met de scholen nodig, want een aanpak waarbij de jeugdhulp en onderwijs betrokken zijn vergroot de kans voor kinderen om te profiteren van sport (Breedveld et al., 2010).

Het onderwijs heeft het meeste contact met kinderen, wat het een unieke positie geeft voor het voorkomen en behandelen van problemen bij kinderen (Lyon et al., 2016). Om positieve effecten bij kinderen te behalen op het gebied van mentale en fysieke gezondheid kan een geïntegreerd

samenwerkingsmodel tussen gezondheidsprofessionals die al met school werken helpen. Volgens het onderzoek van Lyon en collega's (2016) kan die samenwerking op verschillende manieren, waarvan een multidisciplinaire samenwerking het effectiefst bleek. Om dit goed te organiseren is het van belang om te (her)bepalen wie welke taak heeft en dit vast te leggen. Daarnaast is het belangrijk om een systeem te hebben waarin uitkomsten bijgehouden worden en dat regelmatig vergaderingen of bijeenkomsten gehouden worden.

Samenwerking BSC en jeugdhulp

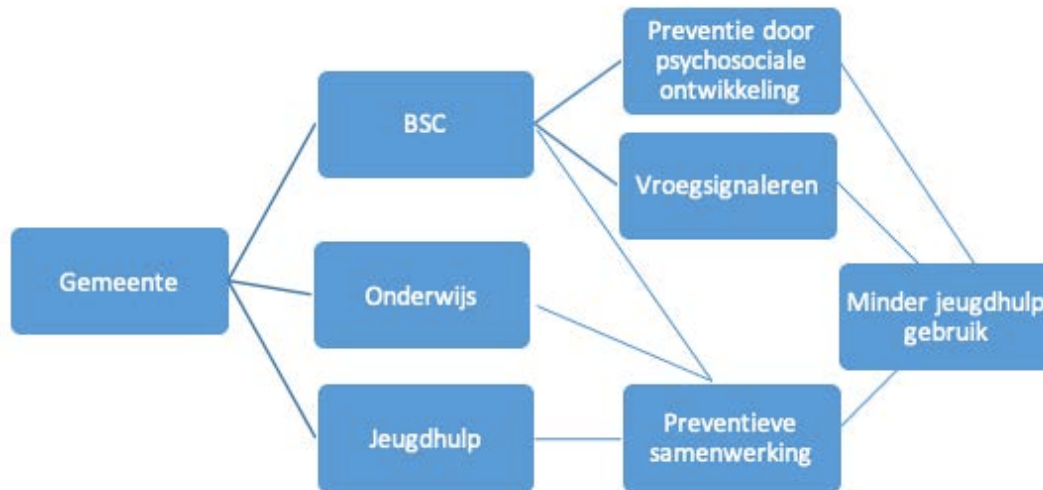
Leenaars en collega's (2016) stelden dat jeugdhulpprofessionals het als een belangrijke taak zagen dat de BSC een bemiddelende rol op zich neemt en samenwerking tussen professionals in de buurt of gemeente te stimuleert. In een onderzoek van Hermens en collega's (2017) zijn BSCs en jeugdhulpprofessionals geselecteerd die al in relatie tot elkaar stonden en in bepaalde mate samenwerkten. In hun onderzoek kwamen de volgende factoren naar voren die de samenwerking tussen BSCs en jeugdhulpprofessionals stimuleren: eigen kennis en competenties van professionals en kennis over elkaars competenties, duidelijke rolverdeling tussen de professionals, duidelijkheid wat ieders verantwoordelijkheid is, rol van de BSC als bemiddelaar tussen jeugdhulp en sport, bestaande relaties tussen de professionals en geld en tijd voor kennisuitwisseling en trainingen. Daarnaast noemden Hermens en collega's (2017) een aantal barrières voor die samenwerking. Deze barrières kunnen samengevat worden in de negatieve houding en overtuigingen van de professionals en gebrekkige communicatie tussen de professionals.

Rol gemeente en beleid in samenwerking

In hoeverre de BSC hun rol als bemiddelaar, organisator en doorverwijzer vervult hangt af van de implementatie en subsidie van de gemeente voor de BSC-regeling (Leenaars et al., 2018). Beleidsmakers spelen een vitale rol in sportprogramma's gericht op positieve jeugdontwikkeling (Fraser-Thomas, Côte, & Deakin, 2005) met als doel dat kinderen de kans krijgen om zich optimaal te ontwikkelen (Ince, Van Yperen, & Valkestijn, 2018). Beleid heeft een belangrijke sturende rol hierin, omdat sportprogramma's ook negatieve effecten kunnen hebben (Fraser-Thomas et al., 2005). Daarom is het belangrijk dat in de ontwikkeling daarvan wordt samengewerkt, aandacht is voor de verschillende stadions van ontwikkeling, dat het wordt uitgevoerd in geschikte omgevingen en de gewenste vaardigheden bevordert.

Om gezondheid te bevorderen en samenwerking rondom de BSC-regeling te stimuleren is het belangrijk dat de gemeente een integraal beleid voert (Leenaars 2017). Voor de implementatie van een integraal beleid zijn initiatieven nodig tussen (jeugd)zorg, onderwijs en sport. Daarnaast is een integrale aanpak vanuit de gemeente belangrijk om het werk van de BSCs als bemiddelaar, organisator en doorverwijzer te ondersteunen. Volgens een evaluatie van de Jeugdwet (Van Yperen et al., 2019) vraagt het tot stand komen van een effectieve samenwerking om bestuurskracht van de gemeente.

Leenaars (2017) laat in haar studie binnen de gezondheidszorg voor volwassenen zien, dat als er sprake is van een integrale benadering dat de BSCs werken vanuit gemeenschappelijke multidisciplinaire plannen en niet alleen vanuit de sportsector.

Figuur 1: Onderzoeksmodel

In *figuur 1* is een korte samenvatting van bovenstaande onderzoeken schematisch weergegeven, wat de basis zal vormen voor het huidige onderzoek. De gemeente staat aan het begin, want de gemeente kan door middel van een integraal beleid met verschillende sectoren de gezondheid van inwoners bevorderen en samenwerking stimuleren (Leenaars, 2017). De rol van de BSC ligt daarin door te focussen op psychosociale ontwikkeling bij kinderen. Die vaardigheden bevorderen is mogelijk door sport (Opstoel et al., 2019). Daarnaast kan de BSC problemen bij kinderen vroegsignaleren (Duijvestijn, 2014). Bovendien bleek uit bovenstaande literatuur het belang van samenwerking tussen de BSC, onderwijs en jeugdhulp op het gebied van preventie (Breedveld et al., 2010; Leenaars, 2017; Fraser-Thomas et al., 2005). Door middel van preventie is minder specialistische jeugdhulp nodig, wat de kosten kan reduceren (Van Yperen et al., 2019).

Huidig onderzoek

Voor het eerste deel van de onderzoeksvraag bekijk ik hoe de BSCs de kwaliteit van de BSC-activiteit kunnen verhogen via aandacht voor de *psychosociale ontwikkeling* door middel van sport en bewegen en verbetering van pedagogische vaardigheden en het sportklimaat. Daarnaast kunnen BSCs door problematiek te *vroegsignaleren* daarop inspelen tijdens de les of dit communiceren naar het onderwijs of de jeugdhulp. Deze verbeterde psychosociale ontwikkeling en vroegsignaleren kunnen effect hebben op reductie van het jeugdhulpgebruik.

Doordat de BSC maar een klein stukje van de omgeving van het kind ziet, kan effectieve preventie voor de BSCs lastig zijn. Daarvoor is samenwerking nodig met andere partijen die rondom

het kind staan. Daarom is de derde stap om te onderzoeken in hoeverre *preventieve samenwerking* rondom dezelfde kinderen de BSC-regeling kan optimaliseren en het jeugdhulpgebruik zou kunnen verminderen.

Als laatste speelt de gemeente een belangrijke rol. De gemeente heeft zeggenschap over zowel de BSC-regeling als de jeugdhulp en sturing vanuit de gemeente is belangrijk voor integrale samenwerking. Daarom zou onderzocht worden hoe *de rol van de gemeente* in het effectiever inzetten van de BSC-regeling verbeterd kan worden.

Om antwoord te vinden op de onderzoeksvraag zijn daarom de volgende deelvragen opgesteld:

1. Wat is de rol van de BSC in het preventief stimuleren van de psychosociale ontwikkeling en vroegsignalering bij kinderen tot 12 jaar?
2. Kan door middel van samenwerking met onderwijs en jeugdhulp de BSC-regeling effectiever ingezet worden op preventief gebied?
3. Wat is de rol van de gemeente in het effectiever inzetten van de BSC-regeling?

Verwachtingen

Op basis van voorgaande onderzoeken wordt verwacht dat de BSC invloed heeft op de ontwikkeling van psychosociale vaardigheden van een kind en dat een positieve ontwikkeling preventief kan werken. Het is de vraag in hoeverre de BSCs zich met die vaardigheden bezighouden. Daarnaast wordt verwacht dat door middel van samenwerking de BSCs effectiever ingezet kan worden. Dit kan doordat de BSCs vroegsignaleren en dit doorspelen aan het onderwijs of de jeugdhulp, maar ook door effectiever preventief samen te werken.

Dit onderzoek is vernieuwend door te kijken naar de bemiddelde rol van de BSC tussen sport, de jeugdhulp en onderwijs. De BSCs werken voornamelijk als vakleerkracht op de basisscholen. Daarom wordt verwacht dat zij een schakel vormen tussen onderwijs en sport. Het is daarnaast nog de vraag of de BSC al een schakel vormt tussen de jeugdhulp en sport.

Uit verschillende literatuur bleek dat de gemeente een belangrijke rol speelt. Het is nodig dat de gemeente optimale ontwikkeling bij kinderen mogelijk maakt en daarnaast is de sturende rol van de gemeente belangrijk in een gezamenlijk preventief jeugdbeleid. Dit onderzoek is uniek, omdat er samen met de maatschappelijke partners naar de BSC-regeling en de rol van de gemeente werd gekeken.

Methode

Onderzoeksopzet en participanten

Via dit kwalitatieve Delphi-onderzoek heb ik eerst 15 semigestructureerde interviews afgenomen met BSCs, onderwijsprofessionals en jeugdhulpprofessionals. Vervolgens zijn twee focusgroepen gehouden met dezelfde professionals die zijn geïnterviewd. Door middel van de interviews zijn alle deelvragen beantwoord en bij de focusgroep is een verdiepingsslag gemaakt.

Elke focusgroep bestond uit een combinatie van alle professionals, zodat bevindingen in vanuit verschillende perspectieven bekeken werden. Tijdens de focusgroep heb ik de resultaten uit de interviews en mijn voorlopige advies op basis van deze interviews hoe de BSC-regeling geoptimaliseerd kan worden voorgelegd. Door het advies al te bespreken met de professionals kunnen zij hierop reflecteren en kan er meer draagvlak gecreëerd worden om de uiteindelijke aanbevelingen uit te voeren. Daarnaast vergroot deze onderzoeksmethode de betrouwbaarheid en validiteit van dit onderzoek.

Procedure

De werving van de participanten ging via een mail. In deze mail zijn de participanten uitgenodigd voor een interview en werd aangegeven dat later een focusgroep plaats zal vinden. Voor de BSCs is eerst een BSC geïnterviewd met een leidinggevende functie. Via deze BSC zijn de andere respondenten geworven. De jeugdhulpprofessionals en de onderwijsprofessionals zijn geworven via een mail naar het Sociaal team, de welzijnsorganisatie en de directeuren van de basisscholen. Deze mailcontacten zijn verkregen via de gemeente.

Voor de interviews is een toestemmingsformulier ingevuld door de respondenten. Hierin stond een korte omschrijving van het onderzoek, dat het interview opgenomen zal worden en dat vertrouwelijk met de data omgegaan zal worden. Door middel van dit toestemmingsformulier is toestemming gegeven voor deelname aan het gehele onderzoek. De interviews en focusgroepen werden bij het transcriberen volledig geanonimiseerd en deze bestanden zijn op een beveiligde server opgeslagen.

Meetinstrumenten

De interviews zijn afgenomen aan de hand van één topiclijst met dezelfde vragen, zodat de antwoorden vergeleken konden worden. In deze topiclijst zijn de concepten uit *figuur 1* en de deelvragen als thema's opgenomen en daaronder zijn op basis van voorgaande onderzoeken subthema's gevormd. De thema's gericht op de rol van de BSC op de psychosociale ontwikkeling van een kind zijn voornamelijk gebaseerd de onderzoeken van Opstoel et al. (2019), Breedveld et al. (2010) en Bodey et al. (2009). De thema's preventie, samenwerking en de rol van de gemeente zijn vooral gebaseerd op de onderzoeken van Duijvestijn (2014), Hermens et al. (2017) en de onderzoeken van Leenaars et al. (2017;2018).

Voor de focusgroepen is een afbeelding gemaakt om een preventieve gezamenlijke aanpak rondom het kind te visualiseren (zie *figuur 2*). Aan de hand daarvan is een brainstorm uitgevoerd met de verschillende professionals. Verder zijn lange en korte termijn ideeën over preventieve samenwerking besproken die in de interviews naar voren kwamen. Aan het eind van de focusgroep zijn kansen bedacht voor de kanttekeningen die in interviews werden genoemd.

Figuur 2: Afbeelding focusgroep

Analyse

De interviews en focusgroepen zijn geanalyseerd met het programma NVivo. Dit werd gedaan door de interviews en focusgroepen te transcriberen, te labelen en coderen. De interviews en focusgroepen zijn los van elkaar geanalyseerd.

Resultaten

Deelnemers onderzoek

De deelnemers van de interviews waren in totaal vijf BSCs. Daarnaast zijn vier onderwijsprofessionals van drie verschillende basisscholen geïnterviewd. Waaronder twee directeuren, een gedragspecialist en een intern begeleider. In Bunschoten zijn twee verschillende jeugdhulp organisaties: het sociaal team en de welzijnsorganisatie. Van beide organisaties zijn drie hulpverleners geïnterviewd. In totaal namen 7 vrouwen en 8 mannen deel aan de interviews. De welzijnsorganisatie richt zich op de enkelvoudige problematiek en is vooral gefocust op preventie. Het sociaal team houdt zich bezig met meervoudige problematiek. Het sociaal team en de welzijnsorganisatie werken daarbij veel samen. Het verschil en die samenwerking worden geïllustreerd in het volgende citaat van de welzijnsorganisatie:

“Wij zijn het basisteam en we hebben een sociaal team. Die staan naast ons en we werken veel samen. Wij hebben een afspraak gemaakt met elkaar. We hebben enkelvoudige vragen en zij hebben meervoudige vragen. Dat is een beetje lastig van wat is een enkelvoudige vraag. Dat kan zijn: ik ben faalangstig, ik heb verdriet door het overlijden van mijn oma, mijn ouders zijn gescheiden, ik gebruik weleens cocaïne maar ik wil er eigenlijk mee stoppen. En meervoudig is dat er meerdere problemen zijn, dat er financiële problemen zijn, thuis gaat het niet lekker, onveilige situaties. Niet zwart of wit, en in de praktijk trekken we samen op.”

De resultaten zullen aan de hand van de drie deelvragen besproken worden.

Preventieve rol van de BSC door psychosociale ontwikkeling

Sport als preventief middel werd in bijna alle interviews genoemd. Daarbij werd onderstaand voorbeeld genoemd door een BSC, waaruit blijkt dat de gymles preventief kan helpen voor een kind en dat het kind daarna de hele dag er profijt van heeft:

“Ik had een jongetje in de klas, die is uiteindelijk wel naar het speciaal onderwijs gegaan, maar hij was op geen 1 dag houdbaar behalve op de dag als hij in de ochtend gym had. Dan was het echt even zijn energie kwijt en de rest van de dag ging het prima. Kijk ik zeg niet dat hij niet naar het speciaal onderwijs had hoeven uiteindelijk, maar ik denk als je hem elke ochtend een uur laat sporten even simpel gezegd, dan heb je er echt wel profijt van in de rest van de dag.”

Alle BSCs vonden dat sport bijdraagt aan het ontwikkelen van psychosociale vaardigheden en veel onderwijs- en jeugdhulpprofessionals deelden deze mening. Het citaat hieronder illustreert de mening van een BSC die ervan overtuigd is dat sport positief kan werken voor het ontwikkelen van psychosociale vaardigheden:

“Sport kan voor heel veel kinderen positief werken in de sociale zin. Dus het maken van vrienden, maar ook het omgaan met. In sport zitten veel momenten dat je het even moet bijleggen met elkaar of dat er een lastige situatie is die op een bepaalde manier opgelost moet worden. Ik denk dat kinderen daar in hun vaardigheden worden aangesproken... Ik denk ook dat het maken van vriendjes bij de sport belangrijk is. Dat je kan spelen met iemand die je misschien niet zo goed kent en dat je daarvoor dus de vaardigheden moet gaan gebruiken die je dan nodig hebt om dan toch te kunnen spelen met diegene.” (BSC)

Belang van opleiding en pedagogische vaardigheden van de BSC kwam in de meeste interviews naar voren om sport positieve effecten te laten hebben op de psychosociale ontwikkeling. De meeste jeugdhulp- en onderwijsprofessionals vonden dat de BSC wel kon bijdragen aan de psychosociale ontwikkeling van een kind, maar dan moesten ze wel daarvoor opgeleid zijn en de juiste pedagogische vaardigheden hebben. Uit het volgende citaat blijkt bijvoorbeeld dat de pedagogische vaardigheden belangrijk zijn voor het creëren van succeservaringen tijdens sport, omdat sport anders negatieve effecten kan hebben en een kind daardoor juist onzeker worden:

“Als kinderen een positieve ervaring hebben versterkt dat hun zelfvertrouwen. Ik zie ook nog wel in sport dat het juist niet gebeurt. Dat kinderen bijvoorbeeld onhandig zijn in sport en dat het er dan

voor zorgt dat ze juist wat teruggetrokken zijn of dat ze niet gekozen worden, dus wat dat betreft zijn pedagogische vaardigheden bij degene die de les geeft ontzettend belangrijk.” (Onderwijs)

Alle jeugdhulpprofessionals waren van mening dat die opleiding en pedagogische vaardigheden belangrijk was om de sportactiviteiten een aanvulling te laten zijn op de jeugdhulp. In onderstaand citaat wordt uitgelegd dat sport een aanvulling kan zijn, maar dat dit afhangt van de competenties van de begeleider:

“In principe zou sport een aanvulling moeten kunnen zijn, maar ik denk wel dat het afhangt van degene die de sport begeleidt, want ik weet bijvoorbeeld dat voetbal van mijn kinderen wordt begeleid door vrijwilligers. Dan zou ik niet verwachten dat het ook voor andere doelen kan dienen, maar een begeleider die affiniteit heeft met kinderen en weet hoe ze daar op een goede manier mee om moeten gaan. Dat kan zeker meehelpen aan zelfvertrouwen of emotionele regulatie of wat dan ook.” (Sociaal team)

De BSCs gaven aan dat zij niet een les voorbereiden om een bepaalde (psycho)sociale vaardigheid aan te leren. Dit gebeurt vaak automatisch als een situatie zich daarvoor voordoet en zij voelen dan wel een opvoedverantwoordelijkheid. Er wordt dus niet systematisch en vanuit een pedagogische visie preventief gewerkt aan psychosociale vaardigheden.

Herhaling van vaardigheden en sturing geven werd veel genoemd. Vooral de BSCs vonden dat kinderen moesten herhalen om sociale vaardigheden te leren. In het volgende citaat komt het belang van oefenen en herhalen naar voren. Sport geeft daarvoor een goede gelegenheid: *“Ik denk namelijk dat als je iets lastig vindt, dat zou je zelf herkennen, dat je daar achteraan moet, en dat moet je veel oefenen. En zoals ik al zei in sport komt dat vaak naar voren, dus oefen je dat vaak.” (BSC)*

Bij dat oefenen moet de BSC sturing geven en vaardigheden benoemen voordat een kind de psychosociale vaardigheid leert: *Als de situatie zich 1 keer voor doet en je zegt er wat van en de situatie doet zich een 2e keer voor dan reageert het kind waarschijnlijk nog hetzelfde. Hoe vaker het zich voordoet en hoe vaker het benoemd wordt en het kind ook ziet als ik het nou echt zo doe, dan heb ik er meer profijt van.”(BSC)*

Vaardigheden vertalen om te gebruiken in een andere omgeving werd als belangrijk onderdeel gezien voor het aanleren van psychosociale vaardigheden. Dit werd niet alleen door de BSCs genoemd, maar ook door veel onderwijs- en jeugdhulpprofessionals. In het volgende citaat benoemd een BSC dat hij de koppeling van vaardigheden naar een andere omgeving maakt: *“Ja ik probeer wel altijd die link te maken naar het echte leven. Hoeveel dat echt aanslaat dat is moeilijk te zeggen, omdat het toch ook kinderen zijn.”*

Pedagogisch klimaat werd als label in de meeste interviews gebruikt. De BSCs vonden allemaal dat het pedagogische sportklimaat een rol speelt in de ontwikkeling van een kind. De BSCs noemden verschillende aspecten die nodig zijn voor een positief pedagogisch klimaat. Dit waren een pro-sociale klas, de mogelijkheid om fouten te maken, succeservaringen, duidelijke regels, een gevoel van veiligheid en een positieve band. De BSCs zeiden dat ze soms de norm in de klas aanpassen, de kinderen helpen om succeservaringen te behalen en duidelijke regels stellen om een positief pedagogisch klimaat te creëren. Daarnaast werd door de jeugdhulp en het onderwijs het pedagogisch klimaat gezien als belangrijke factor voor het leren van vaardigheden. Als de pedagogische vaardigheden van de BSC en het klimaat niet goed zijn kan sport namelijk tegenwerken. In veel interviews werd genoemd dat een positief pedagogisch klimaat nodig is voor kinderen om te kunnen leren. Een sociaal werker omschreef het pedagogisch klimaat als sociaal-emotioneel klimaat dat goed moet zijn, zodat kinderen tot leren komen. Daarbij moeten de kinderen zich ook veilig voelen: *“Als het sociaal-emotioneel klimaat in de klas niet goed is dan komt het niet tot leren. Dus je kan heel veel trucjes hebben, maar als ze geen veiligheid ervaren in de klas of in de groep dan kun je ophouden, want dan moet je eerst zorgen dat die veiligheid er is.”* (Welzijnsorganisatie).

De band tussen het kind en de BSC werd als belangrijk onderdeel van het pedagogisch klimaat gezien. Dit kwam in vier van de vijf interviews met BSCs naar voren. De band met het kind werd op verschillende manieren gevormd. Namelijk door doelen te stellen met een kind, de mogelijkheid voor een kind om buiten de sportlessen de BSC te benaderen en een balans tussen regels en een relatie met het kind vinden. De BSCs noemden een aantal kanttekening om die band te creëren. Een band van twee kanten komen en heeft het tijd nodig om een band te creëren. Dat laatste is voor de BSCs lastig, omdat ze de kinderen maar een beperkte tijd per week zien. In het volgende citaat komt naar voren dat het moeilijk is om een band op te bouwen doordat de BSC maar een paar uurtjes op verschillende scholen werkt. Uit dit citaat blijkt dat de BSC dit vervelend vindt:

“Ja de band is eigenlijk superbelangrijk, maar dat is net weer de pest aan ons werk. Ik geef bijvoorbeeld op 4 scholen per week les en net als in Bunschoten is dat 2 uurtjes in de middag.... Je ziet sommige kinderen maar 50 minuten per week en andere kinderen zie je 2 keer per week 45 minuten, dus hoeveel tijd is er echt om een band te bouwen. Dat is wel echt zonde.”

Kanttekeningen voor het aanleren van psychosociale vaardigheden

Wat vaak als kanttekening naar voren kwam was dat de BSCs de kinderen maar een beperkt aantal uren per week zien. Net zoals het creëren van een band met een kind bleek het lastig om te focussen op het aanleren van psychosociale vaardigheden. In het volgende citaat vertelt een BSC dat dit komt doordat de gemeente subsidie geeft voor drie lessen in de week per school en niet alle

scholen kiezen ervoor om het aantal uren uit te breiden: *“Scholen krijgen bij de gemeente een bepaalde subsidie voor 3 lessen in de week 3 klassen. Sommige scholen hebben ervoor gekozen om het uiteindelijk zelf helemaal uit te breiden naar alle groepen en sommige niet.”* (BSC)

Naast het beperkt aantal uren zijn de groepen waar de BSC mee werkt vaak groot waardoor het lastiger is om te focussen op het aanleren van psychosociale vaardigheden. In onderstaand citaat vindt een BSC dat er niet altijd de ruimte is om te kijken naar ontwikkeling van kinderen: *“Ik geef mijn activiteit op het schoolplein of les en probeer te kijken naar de ontwikkeling van leerlingen, maar moet ik zeggen dat ik daar niet altijd de ruimte voor heb, omdat er vaak te veel kinderen voor zijn.”* (BSC)

Vroegsignaleren was een label dat in de meeste interviews terugkwam met betrekking tot preventie. De meeste professionals vonden dat de BSCs een preventief middel kunnen zijn als zij vroegsignaleren en die signalen doorgeven bij een docent of bij de welzijnsorganisatie. Op die manier zagen de professionals een rol als doorverwijzer voor de BSC. Een onderwijsprofessional vond dat het vroeg oppikken van signalen en doorgeven aan een leraar volgens een onderwijsprofessional krachtig kan werken als dit in verschillende omgevingen gebeurt.

Samengevat kunnen BSCs bijdragen aan de psychosociale ontwikkeling van een kind tijdens de les of activiteit als de randvoorwaarden goed zijn. De BSCs gaven aan dat zij geen plan maken om psychosociale vaardigheden te stimuleren, maar dat dit automatisch gebeurt. Uit bijna alle interviews bleek dat het ontwikkelen van psychosociale vaardigheden preventief kan werken met de juiste randvoorwaarden. Daarnaast kan de BSC preventief ingezet worden door te vroegsignaleren.

Preventieve samenwerking tussen BSC, onderwijs en jeugdhulp

De BSCs zijn al verbonden aan de scholen doordat zij daar werken. Hoe de samenwerking tussen de BSC en het onderwijs is georganiseerd verschilde per school. De meeste BSCs en onderwijsprofessionals vonden dat de samenwerking een verbeterpunt was. Bovendien was de link tussen de BSC en de jeugdhulporganisaties beperkt. Een aantal professionals wisten niet goed wat de BSC-regeling inhield en wat voor kennis en competenties de BSCs hebben. Zo kwam in een interview met een hulpverlener uit het sociaal team het volgende naar voren dat de communicatie niet goed liep met de BSCs en dat ze elkaar nog niet goed weten te vinden: *“Ik weet niet of dat eraan ligt dat we elkaar niet weten te vinden of dat het aanbod niet passend is.”* (Sociaal team)

Voorals de BSCs een rol gaan spelen om het jeugdhulpgebruik tegen te gaan moet aan die samenwerking meer aandacht besteed worden: *“Ik denk dat sowieso een verbeterpunt is dat aan de samenwerking tussen ons en de BSC zou wat meer aandacht aan moeten worden besteed. Zeker als zij ook in de jeugdhulp actief zijn.”* (Sociaal team)

Krachten bundelen met welzijnsorganisatie kwam het vaakst naar voren als mogelijkheid om de BSC-regeling preventief in te zetten. Dit label werd 15 keer gebruikt. In de interviews met de welzijnsorganisatie en in een interview met een BSC werd genoemd dat ze elkaar goed kunnen aanvullen en van elkaar kunnen leren. Een BSC vertelde dat er wel behoefte was aan een training over hoe hij signalen kon signaleren bij kinderen. In een interview met een sociaal werker werd genoemd dat in een andere gemeente veel aandacht was voor samenwerking tussen de jeugdhulp en BSC wat positief werkte. Daarin konden ze elkaar aanvullen door middel van hun expertise:

“Ik had weinig kennis over de lichamelijke oefeningen die je kan inzetten en wat nou stimuleert. Dat wist toen toevallig die BSC weer heel goed mij te vertellen. En ik wist hem weer wat meer te vertellen over de sociale ontwikkeling bij kinderen, dus ik denk dat we geen manusje-van-alles hoeven te zijn, maar dat we elkaar kunnen vinden op de stukken waar wij onze kennis hebben” (welzijnsorganisatie)

Een BSC vertelde dat de BSCs en de welzijnsorganisatie beide het doel hebben om kinderen te helpen in hun ontwikkeling, maar dat de BSCs meer sportgericht denken dan de welzijnsorganisatie daarin waardoor ze elkaar goed kunnen aanvullen: *“Wat ik wel merk bij [welzijnsorganisatie] en bij ons is dat wij allebei heel doelgericht zijn, we weten wat we voor ogen hebben. Wat je wel merkt is dat zij veel minder sportgericht denken en wij eigenlijk vooral sportgericht denken.”*

Verder hebben de BSC en de welzijnsorganisatie deels een overlappende rol, want grotendeels zien zij dezelfde kinderen. Door daarin samen te werken zou de BSC meer een rol krijgen op preventief gebied. In het volgende citaat komt naar voren dat als de welzijnsorganisatie kansen op gebied van preventie ziet als zij aansluiten bij een activiteit van de BSC: *“Als je een keer bij zo’n activiteit aansluit vanuit onze rol. Je ziet dezelfde kinderen en jongeren. Je zou weleens kunnen kijken van hé jullie zien hen, hoe gaat dat nou. Ergens overlappen die rollen elkaar. Dus als het aankomt op zorg dan hebben wij een rol, maar als het aankomt op sport heb je de BSC.” (Welzijnsorganisatie)*

De rol van de BSC als bemiddelaar werd in de huidige samenwerking tussen sport en jeugdhulp weinig door de professionals opgemerkt. De BSCs vertelden dat hun focus vooral op sport lag en dat er weinig aandacht was vanuit hen voor de jeugdhulpkant. Daarvoor was de noodzaak bij hen door de gemeente nog niet gelegd.

Concrete plannen voor preventieve samenwerking werden in de interviews geopperd. De Kanjertraining werd in drie interviews genoemd als mogelijkheid om de BSCs in te zetten op psychosociaal gebied en meer samen te werken met het onderwijs. De onderwijsprofessionals vonden dat op die manier de Kanjertraining breder getrokken werd en de BSC daardoor dezelfde taal spreekt als de kinderen bij het aanleren van psychosociale vaardigheden. Verder was er al een samenwerking

tijdens “Week tegen pesten”. Daarbij werkten alle drie de partijen samen en dat werd positief ervaren. Alle professionals vertelde dat er behoefte was aan hetzelfde of een soortgelijk project.

Alle professionals zagen een bijeenkomst of een vergadering als goede eerste stap richting samenwerking. Daardoor kunnen de professionals beter weten hoe ze elkaar kunnen vinden en wat elkaars kennis en competenties zijn: *“Misschien moeten ze een keer bij ons in de vergadering komen. Dat dan even duidelijk wordt wie wat doet, wat iedereen's competenties zijn en hoe wij elkaar kunnen vinden. Ik weet ook niet of zij bepaalde projecten hebben die nu lopen. Dat zou ik ook wel interessant vinden.”* (Sociaal team)

In een ander interview met een medewerker uit het sociaal team werd een bijeenkomst als positief gezien, omdat iedereen in hetzelfde speelveld met dezelfde kinderen werkt en je elkaar kunt versterken: *“Je bent allemaal actief op hetzelfde speelveld. Je bent met jeugd bezig en je bent ook met dezelfde doelgroepen bezig alleen vanuit een andere insteek. Waar kan je elkaar dan versterken. Dat is denk ik belangrijk om te bekijken.”* (Sociaal team)

Verder werd door verschillende professionals het idee geopperd om de BSC meer in te zetten in de wijk. Vooral de welzijnsorganisatie zag een kans om samen te werken in de wijk, zoals bij de activiteit op een sportveldje of bij het straatwerk. Daarnaast vertelde een BSC dat hij in een andere gemeente al aan straatwerk doet, dus de competenties daarvoor hebben de BSCs al.

Kort in de interviews kwam het IJslandse preventiemodel naar voren als idee voor een effectieve samenwerkingsaanpak. Dit model is vooral gericht op het tegengaan van middelengebruik, maar het zou ook op andere gebieden preventief kunnen werken. De BSCs kunnen daarin een rol hebben, omdat sport een kernwaarde en een beschermende factor is in dit model. Daarom is dit verder besproken in de focusgroepen.

Belemmeringen voor samenwerking

Een eerste belemmering was het soms gebrekkige contact tussen de professionals en de BSCs. De BSCs zeiden dat één BSC wel contact had met de andere professionals en dat zij zich meer op de uitvoerende taken richten. Ondanks de duidelijke verbinding tussen de BSCs en het onderwijs verschilde de mate van contact tussen de BSCs en de het onderwijs per school. Daarnaast werd gezegd dat door cultuurverschillen tussen scholen niet alle scholen behoefte hebben aan samenwerking.

Als tweede belemmering werd de AVG-wetgeving of privacy genoemd, waardoor het lastig of volgens onderwijsprofessional zelfs niet mogelijk is om intensief samen te werken. In een interview met een jeugdhulpprofessional werd wel gezegd dat het mogelijk is om te communiceren over wat opvalt zonder namen te noemen en dat anders toestemming gevraagd moet worden van ouders.

Een andere belemmering die in een interview naar voren kwam was dat opgepast moest worden voor concurrentie met de sportverenigingen bij aanpassingen in de BSC-activiteiten. Momenteel is er een sociale vaardigheids- en weerbaarheidstraining bij een sportclub in samenwerking met de welzijnsorganisatie, waardoor de sportclub het als concurrentie kan gaan zien als de BSCs een

soortgelijke training gaan opzetten. Aan de andere kant kwam naar voren dat deze training voor een hele klas duur is en het mooi zou zijn als een BSC dit in de sportles zou kunnen doen: *“We hebben weleens gebruik gemaakt van [weerbaarheidstraining] bij [Sportclub]. Dit is dan voor groep 7 en 8. Dit schooljaar hebben we dit niet gedaan, want het is nog wel een kostbaar dingetje bij [Sportclub]. Dus budget is een ding. Kijk de [welzijnsorganisatie] biedt het aan voor individuele kinderen, maar als je met je klas gaat dan ben je 1000 euro kwijt.” (Onderwijs)*

Rol van de gemeente

Duidelijkheid en sturing vanuit de gemeente werden als belangrijke factoren genoemd door de BSCs om meer te kunnen betekenen voor de jeugdhulp. Daarbij werd gezegd dat ze willen weten hoe groot het probleem is en hoe sport daaraan zou kunnen bijdragen. In een interview met een BSC kwam meerdere keren naar voren dat de noodzaak door de gemeente nog niet was gelegd om een stap verder te gaan in activiteiten. Als die noodzaak gelegd wordt door de gemeente is het volgens de BSC wel logisch om samen te werken met onderwijs en de jeugdhulp: *“Ja, ik merk dat bij mij nog niet echt de noodzaak is gelegd door de gemeente. Als de gemeente zegt met die activiteiten willen we een stap verder gaan dan gaan we daar meer op inzoomen. Dat linkje met scholen is natuurlijk heel snel gelegd en ik denk ook met de jeugdhulp. Dan denk ik dat daar wel echt iets te halen valt nog, maar ik ben er op dit moment niet heel erg mee bezig.” (BSC)*

Uren voor samenwerking voor de BSCs kwam in veel interviews naar voren. Vooral de BSCs zeiden dat ze nu vooral gefocust waren op het uitvoeren van sportlessen en activiteiten, omdat daar al hun uren naartoe gaan. Daarnaast hebben niet alle BSCs nu tijd om even langs te gaan op de scholen waar ze werken doordat ze op een locatie buiten de school werken.

Belang van continuïteit kwam in de interviews naar voren als aspect waar de gemeente aan moest denken. In het volgende citaat komt naar voren dat continuïteit en langere termijn mogelijkheden in BSC-regeling belangrijk zijn. Volgens een onderwijsprofessional moet daarop niet bezuinigd worden en is juist de preventieve kant van sport belangrijk: *“Dus echt voor de langere termijn en dat er gezorgd wordt dat de kinderen voldoende aantrekkelijke mogelijkheden hebben om te bewegen. Daar heeft de gemeente een belangrijke rol in. Continuïteit is belangrijk. Dat de gemeente niet denkt we kunnen die subsidie wel stopzetten, want dan valt alles wat je hebt opgebouwd in duigen.”*

Samen rondom hetzelfde kind

In de focusgroepen is dieper ingegaan op de samenwerking op preventief gebied. Dit is aan de hand van *figuur 2* besproken, waarin te zien is dat iedereen rondom dezelfde kinderen werkt. Daarbij is gevraagd wat nodig is om allemaal verbonden te zijn rondom diezelfde kinderen, zodat de ontwikkeling van kinderen geoptimaliseerd wordt. Daarbij is het IJslandse preventiemodel genoemd,

omdat de kernwaarden overeenkwamen met een aantal factoren uit dit onderzoek. Daarnaast is het een effectief voorbeeld van een gezamenlijk preventieve aanpak. In de focusgroepen zagen de meeste professionals kansen voor een soortgelijke aanpak waarbij alle professionals op een preventieve manier rondom hetzelfde kind samenwerkten, maar daarvoor is wel een lang termijnplan nodig.

In de focusgroep kwam sterk naar voren dat behoefte is aan samenwerking tussen de BSCs en de welzijnsorganisatie. Een sociaal werker van de welzijnsorganisatie vond dat daarmee winst te behalen valt om de kloof tussen preventie en zorg te dichten: *“Wat je ziet is dat tussen preventie en zorg best wel een kloof is ontstaan afgelopen jaren na deze nieuwe regeling en dat daar best wel winst in te behalen valt als je kijkt naar de samenwerking met de BSCs en [welzijnsorganisatie].”*

Daarnaast werden kansen gezien voor samenwerking tussen de BSCs, de welzijnsorganisatie en de scholen, omdat de welzijnsorganisatie onder andere op scholen bezig is met de gezonde school aanpak daar zouden de BSCs bij kunnen aansluiten. Verder werd benoemd dat een samenwerking met alle vier de partijen positief kan werken doordat er dan gekeken kan worden welke kinderen wat voor problemen hebben en hoe dat kan worden voorkomen. Bijeenkomen met maatschappelijk partners zou een goede stap zijn richting samenwerking. In de focusgroep werd de mening gedeeld dat de GGD daar ook een rol in heeft en dat uiteindelijk sportverenigingen ook betrokken moeten worden. Als rol voor de gemeente werd weer een regierol genoemd.

De rol van de BSC in universele en geïndiceerde preventie kwam naar aanleiding van de afbeelding naar voren. De meeste mogelijkheden lagen volgens de professionals in universele preventie, maar er was ook een mogelijkheid voor geïndiceerde preventie. Het sociaal team zag namelijk de mogelijkheid om bij gezinnen waar al problemen speelden kinderen door te sturen naar de BSC als aanvulling op de hulpverlening. Naast een behandeling kan sport een goede manier zijn om kinderen verder te helpen. In de focusgroep werd gelijk al een afspraak gemaakt tussen de BSC en de hulpverlener van het Sociaal team om samen te gaan zitten.

Belemmeringen en kansen

Naast de brainstorm zijn een aantal belemmeringen besproken voor het effectiever inzetten van de BSC-regeling door samenwerking. Deze belemmering kwamen in de interviews naar voren en in de focusgroepen is omgegaan hoe daarmee omgegaan kan worden.

AVG en privacy werd als grootste belemmering genoemd in de interviews. In de focusgroep kwam naar voren dat als de samenwerking preventief van aard is dat AVG en privacy niet een groot probleem hoeven te zijn. Daarnaast werd al tijdens de focusgroep afgesproken om de BSC in de verwijsindex te zetten.

Daarnaast is indeling van de uren van de BSC in de focusgroepen besproken, omdat dit volgens de interviews een belemmering was voor samenwerking. In de ene focusgroep kwam naar voren dat er extra tijd nodig was voor samenwerking of dat de uren anders ingedeeld moeten worden,

omdat de uren nu vooral ingezet zijn voor sportactiviteiten. Daarentegen werd in de andere focusgroep gezegd dat de uren niet anders ingedeeld moesten worden, maar dat een aantal bijeenkomsten en samenwerking met de welzijnsorganisatie genoeg was.

Verder werd concurrentie met sportverenigingen vooral door de BSCs in de focusgroepen als een belangrijke factor gezien. De BSC gaf aan dat zij er zijn om de sportverenigingen te ondersteunen en niet om te concurreren met hen. Door dit duidelijk te maken aan de sportverenigingen en hen uiteindelijk te betrekken in de samenwerking hoefde dit geen belemmering te zijn.

Als laatste was gebrek aan motivatie onder alle partijen een factor die belemmerend kon zijn. In de interviews kwam naar voren dat dit vooral bij de basisscholen een probleem kon zijn, omdat elke school een eigen cultuur heeft. Als oplossing werd gegeven om te starten met de scholen die gemotiveerd zijn om samen te werken en dit later uit te breiden als de andere scholen het succes ervan inzien.

Discussie en Conclusie

In dit onderzoek is onderzocht in hoeverre en onder welke condities de BSC-regeling in Bunschoten effectiever ingezet kon worden om het jeugdhulpgebruik te reduceren. Daarbij is ten eerste onderzocht wat de rol van de BSC is op gebied van preventie door psychosociale ontwikkeling te stimuleren. Als tweede is onderzocht in hoeverre samenwerking op het gebied van preventie mogelijk is om het jeugdhulpgebruik te reduceren. Als laatste is onderzocht wat de rol van de gemeente daarin is.

Psychosociale ontwikkeling door sport

Wat veel naar voren kwam was dat de band met het kind, het pedagogisch klimaat en de pedagogische vaardigheden van de BSC belangrijk waren voor het ontwikkelen van psychosociale vaardigheden en sport een aanvulling te laten zijn op de jeugdhulp. Deze drie factoren werden allemaal benoemd in eerdere onderzoeken (Bailey et al., 2006; Bodey et al., 2009; Breedveld et al., 2010; Hermens et al., 2017). De professionals gaven aan dat zij verwachten dat de BSCs de competenties hebben om psychosociale vaardigheden aan te leren, maar door het beperkt aantal uren en de grote groepen kinderen kan dit lastig zijn voor een BSC.

Daarnaast bleek in de interviews dat kinderen psychosociale vaardigheden aanleren door herhaling. Dit komt overeen met het onderzoek van Gould en Carson (2008), waaruit bleek dat kinderen psychosociale vaardigheden leren door middel van demonstratie, de vaardigheden nadoen en deze vaardigheden blijven oefenen. Daarnaast gaven een aantal BSCs aan dat zij bij het aanleren van psychosociale vaardigheden dit ook koppelen aan andere situaties dan de sportles. Dit was nog niet bij alle BSCs het geval, terwijl dit volgens voorgaand onderzoek belangrijk is voor de psychosociale ontwikkeling van kinderen (Gould & Carson, 2008). Wat daarbij zou kunnen helpen is om een van tevoren *een plan* te maken voor het aanleren van psychosociale vaardigheden in de sportles of

activiteit. De BSCs vertelden dat het aanleren van psychosociale vaardigheden nu meer automatisch gebeurde als een situatie zich daarvoor voordeed, terwijl in het onderzoek van Bodey en collega's (2009) het maken van een plan juist belangrijk is om psychosociale vaardigheden aan te leren door middel van sport.

Samenwerking gericht op preventie

Een eerste stap waar veel behoefte aan was om een bijeenkomst te organiseren om kennis te maken, erachter komen wat elkaars competenties zijn en wat ieders aanbod is. Het houden van bijeenkomsten is belangrijk voor samenwerking, vooral als daarbij duidelijk wordt wat ieders taak is (Lyon et al. 2016). Daarnaast is het weten wat elkaars kennis en competenties zijn een stimulerende factor voor samenwerking volgens het onderzoek van Hermens en collega's (2017).

De meeste kansen lagen in samenwerking tussen de BSCs en de welzijnsorganisatie, omdat op die manier het beste ingezet kon worden op preventie. Die samenwerking zou plaats kunnen vinden op de scholen, waardoor de scholen ook betrokken worden. Dit is belangrijk omdat scholen de unieke positie hebben om problemen bij kinderen te voorkomen (Lyon et al., 2016). De scholen zien de kinderen namelijk het meest. Bovendien bleek in de resultaten dat de professionals een grotere rol zagen voor de BSC in de wijk. Daardoor zou de BSC-regeling breder ingezet worden dan voornamelijk binnen de scholen en krijgen zij meer zicht op de omgeving van het kind. De omgeving betrekken is belangrijk voor effectieve preventie (Fraser-Thomas et al., 2005; Moritsugu et al., 2014; Weissberg et al., 2003).

Verder kwam in de resultaten naar voren dat een preventieve aanpak tijd nodig heeft om te ontwikkelen en dat continuïteit binnen de BSC-regeling en samenwerking nodig is. Dit komt overeen met het onderzoek van Weissberg en collega's (2003) waarin bleek dat preventie gericht moet zijn op de lange termijn. De rol van de gemeente daarin is om dat planmatig mogelijk te maken.

Rol gemeente

Om een preventieve samenwerking aan te gaan is een duidelijkheid vanuit de gemeente nodig bleek in de resultaten. Dit komt overeen met onderzoek over de evaluatie van de Jeugdwet waaruit bleek dat een gezamenlijk preventief jeugdbeleid samenwerking stimuleert (Van Yperen et al., 2019). In de resultaten kwam naar voren dat de professionals de regie vanuit de gemeente miste om de BSC-regeling preventief in te zetten en de samenwerking tussen de verschillende partijen aan te gaan. Van Yperen en collega's (2019) stellen dat een goede samenwerking vraagt om bestuurskracht en dus regie vanuit de gemeente. Daarnaast schijnt een integrale benadering vanuit de gemeente ervoor te zorgen dat de BSCs niet alleen werken vanuit de sportsector, maar juist in meerdere disciplines kunnen werken (Leenaars, 2017). Daardoor zou de bemiddelende functie van de BSC gestimuleerd worden vanuit de gemeente. Het is daarbij belangrijk dat de gemeente duidelijk maakt wat het jeugdhulp probleem inhoudt, de rol van de BSC daarin duidelijk maakt en samenwerking stimuleert.

Daarnaast moet nagedacht worden over de indeling van de uren voor de BSC, want daarover waren de meningen verdeeld.

Sterke kanten

Een sterke kant van dit onderzoek was, dat met een groot aantal professionals vanuit vier soorten organisaties gesproken is en vervolgens met gemixte focusgroepen met de deelnemers vanuit alle verschillende perspectieven gehouden zijn. Het sterke aan deze focusgroepen was dat de gegevens van de interviews alvast meegenomen werden in de focusgroep om te controleren of er draagkracht was voor een toekomstige samenwerking. In de focusgroep kwam naar voren dat er veel interesse was naar dit onderzoek en werd er enthousiast gereageerd op een preventieve samenwerking. Daarnaast verhoogt de betrouwbaarheid van die onderzoek doordat op twee verschillende manier de mening van de professionals is gemeten. Eerst individueel door de interviews en daarna in discussievorm in de focusgroepen.

Limitaties

Een limitatie van dit onderzoek was dat sommige partijen nog niet betrokken zijn, zoals ouders, sportverenigingen en de GGD. Sportverenigingen zijn een belangrijke spil in de samenwerking rondom de BSC-regeling. In een later stadium van de implementatie zouden de sportverenigingen wel betrokken moeten worden. Daarnaast zijn de focusgroepen afgenomen en geanalyseerd door één onderzoeker, waardoor sommige informatie gemist kan zijn.

Aanbevelingen voor de praktijk

Een aanbeveling voor de praktijk is om als gemeente eerste een bijeenkomst te organiseren met alle partijen bij elkaar, zodat iedereen elkaar weet te vinden en op de hoogte is van elkaars kennis en competenties. Daar kan samen nagedacht worden over de invulling van preventieve samenwerking en hoe de uren van de BSC precies ingedeeld moeten worden. Daarbij is het belangrijk dat de gemeente aangeeft wat het jeugdhulpprobleem inhoudt en duidelijk wat de taak daarin is voor de BSC daarin. Dat kan door focus op psychosociale ontwikkeling, vroegsignaleren en door preventieve samenwerking te stimuleren.

Aanbevelingen voor de wetenschap

In vervolgonderzoek zouden meer partijen betrokken kunnen worden, zoals sportverenigingen, de GGD of ouders, zodat nog meer partijen betrokken worden die met dezelfde kinderen werken. Daarnaast verschilt het per gemeente hoe de BSC-regeling is georganiseerd, dus als vervolgonderzoek zou naar de rol van de BSC en de samenwerking gekeken kunnen worden in andere gemeentes.

Conclusie

Geconcludeerd kan worden dat er mogelijkheden zijn voor de BSCs om meer aandacht te besteden aan het ontwikkelen van psychosociale vaardigheden bij kinderen. Dit kan door een plan te maken en daarbij gebruik te maken van hun pedagogische vaardigheden. Daarnaast zou de jeugdhulp daarbij kunnen helpen door tips te geven of aan te sluiten bij een BSC-activiteit.

In dit onderzoek werd duidelijk gemaakt dat er behoefte is aan meer samenwerking rondom de BSC-regeling. De partijen waar de grootste winst te behalen in Bunschoten is door op een preventieve manier samenwerking te stimuleren tussen de welzijnsorganisatie en de BSC. In de interviews kwam naar voren dat daar de meeste mogelijkheden zijn die het meeste effect gaan hebben op het gebied van preventie, wat de jeugdhulpkosten voor de gemeente kan reduceren. Het is dan alsnog belangrijk dat het sociaal team en het onderwijs samenwerken met de BSC, zodat alle vier de partijen rondom de kinderen uit Bunschoten komen te staan op preventief gebied en zoveel mogelijk kinderen in beeld zijn. Om die gezamenlijke preventieve aanpak te bewerkstelligen is een lang termijnplan nodig en regie vanuit de gemeente.

Literatuur

- Bailey, R., Armour, K., Kirk, D., Jess, M., Pickup, I., Sandford, R., & BERA Physical Education and Sport Pedagogy Special Interest Group (2006). The educational benefits claimed for physical education and school sport: an academic review. *Research papers in education*, 24(1), 1-27. doi:10.1080/02671520701809817
- Breedveld, K., Bruining, J. W., Van Dorsselaer, S., Mombarg, R., & Nootebos, W. (2010). Kinderen met gedragsproblemen en sport: Bevindingen uit de literatuur en uit recent cijfermateriaal. W.J.H. Mulier Instituut: centrum voor sociaal-wetenschappelijk onderzoek. Geraadpleegd op 5 februari 2020, van <http://kennisplein.sportzeeland.nl/>
- Bodey, K. J., Schaumleffel, N. A., Zakrajsek, R., & Joseph, S. (2009). A strategy for coaches to develop life skills in youth sport. *The Journal of Youth Sports*, 4(2), 16-20. Geraadpleegd op 20 februari 2020, van memberdesq.sportstg.com
- CBS (2020). Kerncijfers over de jeugdzorg. Geraadpleegd op 12 juni, 2020, van <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/84134NED/table?ts=1591950424876>
- De Jeugdwet (2015, 1 januari). Geraadpleegd op 15 mei, van <https://wetten.overheid.nl/BWBR0034925/2020-03-19>
- Duijvestijn, P. (2014). Sport als onderdeel van het jeugd beleid: Ontwikkelingen en kansen in beeld. *Jeugd beleid*, 8, 33-37. doi:10.1007/s12451-014-0055-1
- Eime, R. M., Young, J. A., Harvey, J. T., Charity, M. J. & Payne, W. R. (2013). A systematic review of the psychological and social benefits of participation in sport for children and adolescents: Informing development of a conceptual model of health through sport. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 10(98), 2-13. doi:10.1186/1479-5868-10-98.
- Fraser-Thomas, J. L., Côte, J. & Deakin, J. (2005). Youth sport programs: An avenue to foster positive youth development. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 10, 19-40. doi: 10.1080/1740898042000334890
- Gemeente Bunschoten (2020). *Stageplan team Samenleving Gemeente Bunschoten*. Geraadpleegd op 10 februari 2020.
- Gould, D. & Carson, S. (2008). Life skills development through sport: Current status and future directions. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 1, 58-78, doi:10.1080/17509840701834573
- Hermens, N., de Langen, L. Verkooijen, K. T., & Koelen, M. A. (2017). Co-ordinated action between youth-care and sports: Facilitators and barriers. *Health and Social Care in the Community*, 25(4), 1318-1327. doi:10.1111/hsc.12431
- Holt, N. L., Kingsley, B. C., Tink, L. N., & Scherer, J. (2011). Benefits and challenges associated with sport participation by children and parents from low-income families. *Psychology of sport and exercise*, 12(5), 490-499. doi:10.1016/j.psychsport.2011.05.007

- Ince, D., Van Yperen, T., Valkestijn, M. (2018). Top tien beschermende factoren voor een positieve ontwikkeling voor jeugdigen. Geraadpleegd op 30 mei 2020, van [https://www.nji.nl/nl/Kennis/Publicaties/NJi-Publicaties/Top-tien Moritsugu](https://www.nji.nl/nl/Kennis/Publicaties/NJi-Publicaties/Top-tien%20Moritsugu),
- Leenaars, K. (2017). *The care sport connectors in the Netherlands* (Dissertation). doi:10.18174/417923
- Leenaars, K. E. F., Florisson, A. M. E, Smit, E., Wagemakers, A., Molleman, G. R. M., & Koelen, M. A. (2016). The connection between the primary care and the physical activity sector: professionals' perceptions. *BMC Public Health*, *16*, 1-11. doi:10.1186/s12889-016-3665-x
- Leenaars, K. E. F., Smit, E., Wagemakers, A., Molleman, G. R. M., & Koelen, M. A. (2018). The role of the care sport connector in the Netherlands. *Health Promotion International*, *33*(3), 422-435.
- Lyon, A. R., Whitaker, K., French, W. P., Richardson, L. P., Knaster Wasse, J., & McCauley, E. (2016). Lyon, A. R., Whitaker, K., French, W. P., Richardson, L. P., Wasse, J. K., & McCauley, E. (2016). Collaborative care in schools: Enhancing integration and impact in youth mental health. *Advances in School Mental Health Promotion*, *9*(3-4), 148-168. doi:10.1080/1754730X.2016.1215928
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) (2018). *Nationaal Sportakkoord: sport verenigt Nederland*. Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Geraadpleegd op 3 juni 2020, van https://www.kenniscentrumsportenbewegen.nl/kennisbank/publicaties/?nationaal-sportakkoord&kb_id=23878
- Moritsugu, J., Vera, E. G., Wong, F. W., & Grover Duffy, K. (2014). *Community psychology* (5th edition). Boston, MA: Pearson Education.
- Opstoel, K., Chapelle, L., Prins, F. J., De Meester, A., Haerens, L., Van Tartwijk, J., & De Martelaer, K. (2019). Personal and social development in physical education and sports: A review study. *European Physical Education Review*, 1-17. doi:10.1177/1356336X19882054
- Super, S. Hermens, N., Verkooijen, K., & Koelen, M. (2014). Enhancing life prospects of socially vulnerable youth through sport participation: A mixed methods study. *BMC Public Health*, *14*, 703-726. doi: 10.1186/1471-2458-14-703
- Tiessen-Raaphorst, A., Woittiez, I., Vonk, F., & Pulles, I. (2019). Kansen op sportieve groei? Verkregen op 26 februari, 2020, van www.scp.nl/publicaties/alle_publicaties/publicaties_2019/kansen_op_sportieve_groei
- World Health Organization (1997). *Life Skills Education for Children and Adolescents in Schools*. Geneva, Switzerland: World Health Organization
- Weissberg, R. P., Kumpfer, K. L., & Seligman, M. E. P. (2003). Prevention that works for children and youth: An introduction. *American Psychologist*, *58*(6/7), 425-432. doi:10.1037/0003-066X58.6-7.425

Van Yperen, T., Van De Maat, A., & Prakken, J. (2019). *Het groeiend jeugdzorggebruik: Duiding en aanpak*. Geraadpleegd op 28 mei 2020, van <https://www.nji.nl/nl/Actueel/Nieuws-van-het-NJi/Groeiend-jeugdzorggebruik-duiding-en-aanpak>